

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АВГУСТИНА ВОЛОШИНА
УКРАЇНСЬКА БОГОСЛОВСЬКА АКАДЕМІЯ
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ БОГОСЛОВСЬКИХ НАУК

Серія
«Україна – Цивілізація»

ТОМ VI

*Консолідація української держави, нації та
церкви: зовнішні та внутрішні чинники*

Збірник наукових праць

Ужгород – 2017

*Видається за рішенням
Вченої ради Карпатського університету
імені Августина Волошина
(протокол № 4 від 24.11.2017 р.)*

К-65   **Україна-Цивілізація. Том 6. Консолідація української держави, нації та церкви: зовнішні та внутрішні чинники /** Карпатський університет імені Августина Волошина; Українська богословська академія ; редкол. : Бедь В.В. (гол. ред.), Гайданка Є.І. (відп. секр.), Урста С.В. та ін. – Ужгород : Видавничий відділ КаУ, 2017. – 319 с.

У збірнику наукових статей подано результати досліджень у галузі соціально-гуманітарних наук.

Рубрики наукового видання охоплюють сфери філософських, богословських, юридичних, історичних, політичних, економічних, педагогічних та психологічних наук.

Видання розраховане на широке коло фахівців зі соціально-гуманітарних наук.

Збірник підготовлений за результатами проведення XI Міжнародної науково-практичної конференції «Консолідація української держави, нації та церкви: зовнішні та внутрішні чинники» (Україна, м. Ужгород, Карпатський університет імені Августина Волошина, 16–17 листопада 2017 року).

Конференція приурочена до 100-річчя початку відновлення Української державності та відродження УАПЦ (1917 – 2017).

ЗМІСТ

Преосвященнійший Віктор Бедь

100-РІЧЧЯ ПОЧАТКУ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ ТА 75-РІЧЧЯ ВІДНОВЛЕННЯ ІЄРАРХІЇ УАПЦ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ В ХХ СТОЛІТТІ	9
--	---

Філософські науки**Загрійчук Іван Дмитрович**

ГРОМАДЯНСЬКА ЗРІЛІСТЬ ЯК ОСНОВА КОНСОЛІДАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ	20
---	----

Титар Олена Володимирівна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТЕЙ ЯК КУЛЬТУРНИЙ МЕХАНІЗМ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	26
---	----

Димитрова Людмила Михайлівна

СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ФІЛОСОФСЬКОГО МИСЛЕННЯ В ПАРАДИГМІ ДУХОВНОСТІ	33
--	----

Киселиця Світлана Володимирівна

ВІРОТВОРЕННЯ В РЕАЛІЯХ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ	38
---	----

Службська Ання Ярославівна

ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕРКВИ, ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНСЬКОМУ ПРОСТОРИ	44
--	----

Димитров Владислав Юрійович

УКРАЇНА: НА ШЛЯХУ ДО ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ	56
---	----

Василець Ольга Іванівна

ФОРМУВАННЯ НОВОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ - ЗАПОРУКА ЦІЛІСНОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	61
---	----

Олійник Вікторія Вікторівна

АРХЕТИПИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У СУЧАСНОМУ ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ (НА ПРИКЛАДІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ)	72
---	----

Богословські науки**Протоієрей Сергій Урста**

МИТРОПОЛИТ ІЛАРІОН ОГІЄНКО ТА ЙОГО ДІЯЛЬНІСТЬ ЗА ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ	77
--	----

Біксей Василь Васильович

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ХРИСТІЯНСТВА З ІНШИМИ НАЙПОШИРЕНІШИМИ РЕЛІГІЯМИ СВІТУ	83
---	----

Хланта Іван Васильович	
ДУХОВНІ ПІСНІ ТА ЇХ РОЛЬ У КОНСОЛІДАЦІЇ ЦЕРКОВНОЇ ЄДНОСТІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	88
Остапенко Василь Олексійович	
ТРЕТІЙ ЛИТОВСЬКИЙ СТАТУТ ЯК ДЖЕРЕЛО ВИВЧЕННЯ МІЖКОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИН	97
Беник Дмитро Юрійович	
ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ ЧЕРНЕЧОГО ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПРИЧОРНОМОР'І (НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ЄПАРХІЇ)	101
Гав'як Василина Анатоліївна	
СПІВВІДНЕСЕННЯ РЕЛІГІЙНИХ ПРАКТИК РІЗНИХ КОНФЕСІЙ ХРИСТІАНСТВА В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ: АСПЕКТИ КОНСОЛІДАЦІЇ	106
 Історичні, юридичні, політичні науки	
Стрельбицька Лілія Миколаївна	
Стрельбицький Микола Павлович	
ДУХОВНА СКЛАДОВА ТА ДИФУЗІЯ ВЛАДНОЇ Й ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ЇХ СУТНІСТЬ ТА НАСЛІДКИ	114
Бєбик Валерій Михайлович	
ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО УКРАЇНИ ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ МОДЕРНОЇ НАЦІЇ	122
Авсєєвич Владислав Петрович	
УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ В СВІТЛІ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ	127
Артюмова Майя Георгіївна	
ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ (ФІЛОСОФСЬКИЙ, ІСТОРИКО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТИ)	136
Палінчак Микола Михайлович	
РЕЛІГІЙНИЙ ФАКТОР У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ	162
Кобець Юлія Василівна	
ВЗАЄМОВПЛИВ ПОЛІТИЧНОЇ ТА ДУХОВНОЇ СФЕРИ В СТРУКТУРІ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ	167
Богдалов Антон Геннадійович	
ВИНИКНЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПСЕВДОХРИСТІАНСЬКИХ СЕКТ У 1990-Х РР. В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ «ВЕЛИКОГО БІЛОГО БРАТСТВА» (НА МАТЕРІАЛАХ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ)	170
Мартиненко Володимир Федорович	
СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ	175

Мадрига Тетяна Богданівна	
МОВА ЯК ЧИННИК ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	181
Червеняк Кристина Тарасівна	
РОЛЬ ПОЛІЕТНІЧНОСТІ В ПРОЦЕСІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНИ	188
Стеблак Діана Михайлівна	
МОДЕЛЬ ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНИХ ВІДНОСИН У США	193
Бедь Наталія Михайлівна	
АНТИКОРУПЦІЙНИЙ СУД: ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ, РИЗИКИ, ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	200
Кополовець Роман Володимирович	
МЕТОДОЛОГІЯ ПРОГРАМИ «NATIONAL TRANSIT», ЯК ЕЛЕМЕНТ У ВИЗНАЧЕННІ СТУПЕНЯ ДЕМОКРАТІЇ У СВІТІ	210

Економічні науки

Лугош Лариса Миколаївна	
ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ МАРКЕТИНГУ НЕПРИБУТКОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ	215
Чіхладзе Ніколом	
Гогіашвілі Отар	
РОЛЬ ДОМОХОЗЯЙСТВ В ЕКОНОМІКЕ – РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ (ВАГА ДОМОГОСПОДАРСТВ В ЕКОНОМІЦІ – РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ)	220

Педагогічні науки

Драшковці Арпад-Роберт Арпадович	
Шимко Олена Володимирівна	
ВИЩА ШКОЛА УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА	229
Сагач Галина Михайлівна	
КОНСОЛІДУЮЧА РОЛЬ АКМЕ-РИТОРИКИ: ШЛЯХ РОЗВИТКУ РИТОРИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА, ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ НА ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ЗАСАДАХ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ЕТИКИ	234
Жабляк Марія Дмитрівна	
ПРО ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕЗОЛЮЦІЇ ПЕРШОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО З'ЇЗДУ ПЕДАГОГІВ ІЗ ПРЕДМЕТІВ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ	244
Бодик Остап Петрович	
Рибалка Людмила Дмитрівна	
ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ – ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ПРЕДМЕТІВ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ У ШКІЛЬНУ ПРАКТИКУ	250

Саннікова Тетяна Василівна

КОНЦЕПЦІЯ ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦІННОСТЯХ» 257

Гура Світлана Павлівна

МОЖЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ВЕБ 2.0 ДЛЯ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ВИКЛАДАННЯ КУРСІВ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ 263

Гончаренко Алла Миколаївна

СТАНОВЛЕННЯ ВЗАЄМИН МІЖ ОДНОЛІТКАМИ: ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ТА МОРАЛЬНИЙ АСПЕКТ 269

Товт Алла Андріївна

ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 274

Протоієрей Олександр Смолін

ВПЛИВ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ НА САМОІДЕНТИФІКАЦІЮ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ 282

Товтин Надія Іванівна

ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МУЗИКОТЕРАПІЇ 289

Психологічні науки**Ярема Олена Миколаївна**

ВПЛИВ СИСТЕМИ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ НА РОЗВИТОК САМОПІЗНАННЯ ПЕДАГОГІВ 300

Шевчук Роман Михайлович

ВІД СТУДЕНТСЬКОЇ АУДИТОРІЇ ДО УПРАВЛІНСЬКОГО КАБІNETУ (ДОСВІД ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ У ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ) 307

Хоркава Світлана Іванівна

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ Й ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ 311

Сивній Наталія Федорівна

СУЧАСНА ПСИХОДІАГНОСТИЧНА ТА ПСИХОКОРЕКЦІЙНА РОБОТА ІЗ СІМ'ЄЮ 315

АРХЕТИПИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У СУЧАСНОМУ ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ (НА ПРИКЛАДІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ)

Олійник Вікторія Вікторівна

кандидат культурології, доцент кафедри суспільних дисциплін та фізичної культури Мукачівського державного університету,
м. Мукачево

Ключові слова:

національний світогляд,
архетип,
архетипи української
культури,
ментальність українців
Закарпаття

Об'єктом дослідження статті є ментальні основи національної ідентичності, що розглядаються крізь призму становлення етнічного світогляду в історії європейської філософсько-психологічної думки від античності до сучасності. Проводиться аналіз української ментальності та розглядаються її сучасні проєкції в європейському аксіологічному просторі на прикладі Карпатського регіону.

Keywords:

ideology of ukrainian,
archetype,
archetypes Ukrainian culture,
the mentality of the
Ukrainians of Transcarpathia

The object of research is the mental basis of national authentication Ukrainians. We consider the phenomenology of formation of ethnic ideology in the history of European philosophical and psychological thought from antiquity to modern times. The analysis archetype of Ukrainian mentality and reviews current projection in the European axiological space on the example of the Carpathian region. The purpose of our study task - to consider the level of assimilation Ukrainian mentality in European space as an example of Transcarpathia and search mechanisms preserve the specific features of national identity and mentality of Ukrainian culture.

Одним з найбільш складних і суперечливих явищ ХХ ст. була активізація етнонаціональних процесів, яка відбувалась на тлі процесів світової економічної інтеграції та широкої взаємодії культур. У зв'язку з цим у філософській та українознавчій проблематиці вже тривалий час одне з центральних місць посідає проблема становлення і розвитку етнічної та національної самосвідомості українського народу.

Ця проблема є надзвичайно актуальною і належить до тих, наукове осмислення яких диктується нагальними потребами поступу Української держави. Виникає реальна загроза руйнування традиційних цінностей українського народу, що призведе до повної втрати національної ідентичності. Не в останню чергу саме завдяки менталітету –

народному світогляду, як визначав його видатний український філософ Д. Чижевський – українська нація має зробити вибір своєї подальшої історичної долі. Тому пошук механізмів збереження специфічних рис національної ментальності та самобутності української культури, зокрема її аксіологічної компоненти, є вкрай необхідним.

Слід зазначити плідні дослідження в царині специфіки української ментальності відомих діячів української культури М. Костомарова, І. Нечуй-Левицького, Т. Шевченка. Особливий внесок було зроблено Д. Чижевським, який відзначив основні риси психічного укладу українця, серед них – емоційність, сентименталізм, чутливість та ліризм, індивідуалізм. У сучасному науковому дискурсі ця проблема знайшла

своє відображення в работах І. Бичка, М. Поповича, С. Кримського, П. Гнатенка, І. Грабовської тощо.

Залишається не розкритим до кінця явище ментальності. Окремі її аспекти досліджувалися віддавна, але повністю ця проблема постала із середини ХХ ст. Ініціаторами були, як вважають, французи. Сам термін «*mentalité*» ввів у науковий обіг антрополог Л. Леві-Брюль (автор *La Mentalite primitive. Paris, 1922*). У 1920 – 1930-х роках Ш. Блондевіль і А. Валлон застосували цей термін у психології, а історики М. Блок і Ш. Лефевр поставили проблему вивчення ментальностей у науці – історії [3, с. 194]. Починаючи з 60-х дослідження історії ментальностей переступила французькі кордони й інтернаціоналізувалося. Нині воно є одним з фаворитних напрямів гуманітарної науки [2, с. 40].

Становлення української ідентичності відбувалось під впливом складних культурно-історичних, геополітичних та природно-кліматичних чинників, серед яких не останню роль відіграло саме геополітичне розташування України. Знаходячись на перехресті Заходу та Сходу, вона займала проміжне становище між народами з класичною ментальністю, що обумовило виникнення специфічного світогляду українців, для якого притаманні ментальні особливості як Заходу, так і Сходу.

Кожна нація є носієм специфічних етнічних рис, що у комплексі утворюють її неповторний духовний світ. Більшість дослідників феномену української ідентичності – М. Грушевський, В. Янів, М. Костомаров, І. Марчук, І. Старовойт – виділяють, в першу чергу, таку її рису як індивідуалізм, що саме і є спільною для представників класичної західної ментальності та української нації. Так, на думку М. Костомарова, окрім інших ознак, українців і великоросів розрізняє те, що у ментальності росіян панує загальність (Бог і цар) над особистістю, а українець вище цінує окрему людину [4, с. 47]. Але в ментальності європейців індивідуалізм поєд-

нується з такою рисою як раціоналізм та прагматизм, що призводить до утилітарного, споживацького, технократичного ставлення до навколишнього світу, що, в свою чергу, й спричинило духовну кризу в країнах Європи. В українському ж менталітеті емоційно забарвлений індивідуалізм базується ще й на такій психічній характеристиці українців як інтровертність, що орієнтує дії представника українського етносу не на перетворення навколишнього світу заради своїх потреб, а на власне самопізнання та самовдосконалення.

Та, особливо гостро відчувається вплив європейських модулів поведінки та світоглядних стереотипів на українців, що проживають в прикордонних районах України. Так українці, котрі проживають наразі в Карпатському регіоні знаходяться у епіцентрі полікультурного виру, оскільки як зазначає С. Федака – «Навіть та переважна більшість закарпатців, котрі є реалістами і розуміє, що доля краю міцно пов'язана з Україною, уявляє собі цю Україну дуже по-різному. Для одних – це та ж сама Угорщина, де тільки говорять не по-угорськи. Для інших Україна уявлялася і уявляється шматком величезної російської держави, котрий якимось випадково і тимчасово відвалився. Для третіх (і їх легіон) Україна – це величезна Галичина, окрім якої там нема більше жодних регіонів. Ну, останнім часом з'явилося трохи Донбасу. А ще... Закарпатець постійно прагне зрозуміти душу України з її столярним Києвом, що там у них на умі, що вони утнуть наступного разу. Так малюк у ранньому дитинстві прагне зрозуміти вчинки того захмарного божества, котре зветься мамою. Уявлення пересічного закарпатця про українську політику приблизно на тому ж рівні – суцільні едіпові комплекси, бажання подорослішати за одну ніч, дитячі ілюзії і недитячі розчарування, віра у щось велике і всесильне, котре раз і назавжди змінить його життя на краще. Треба тільки самому бути правильним – тоді дадуть медяника. А ні – то поставлять у куток. Але як ото бути пра-

вильним, ніхто так і не второпав» [8, с. 21].

Іншою ознакою української ідентичності, на якій сходяться представники наукового дискурсу, такі як М. Костомаров, Є. Мапанюк, М. Попович, І. Старовойт, Д. Чижевський, В. Янів, є емоційність. Чуттєво-емоційне, сентиментальне сприйняття дійсності поєднує українців з представниками Сходу і в цілому характерне для слов'янської ментальності. Але, на відміну від росіян, українська емоційність, яка базується на інтровертності, має внутрішню спрямованість.

Світоглядні ознаки кожного народу через цінності та ідеали, притаманні етносу, знаходять своє відображення у національній філософії. «Філософія на рефлексивному рівні виражає найістотніші ідейні ознаки нації, внаслідок чого дослідження своєрідності філософського поступу того чи іншого народу дає змогу виявити і його «душу» [7, с. 152].

З погляду сучасної україністики, підмурковою основою, «генокодом» *новочасного українського світогляду*, а відтак, *і української культури є насамперед козацька ментальність і козацька культура* (культура Козацької України). В. Антонович, підводячи до цього висновку своїми дослідженнями перипетій української історії та логікою своїх історіософських узагальнень, сам його не формулював і цю думку не усвідомлював. Разом з М. Костомаровим він усаджював *етнопсихологічний підхід*, у рамках якого своєрідність українського «національного типу» і українського «типу культури», виводиться із притаманного, як вважалося, українцям надісторичного неповторного «психологічного складу відчуттів, понять і поглядів та ідей, що склались», з унікального «типу внутрішнього життя» [3, с. 199].

Закрадається питання, чи не втратили кордоцентризм і «козацький менталітет» українці, які проживають в полікультурному середовищі Закарпаття? Чи не стали вони занадто прагматичними під впливом європейського раціоналізму? На це питання дає вичерпну

відповідь С. Федака в праці «Закарпатська ментальність». «Навіть та переважна більшість закарпатців, котрі є реалістами і розуміє, що доля краю міцно пов'язана з Україною, уявляє собі цю Україну дуже по-різному. Для одних – це та ж сама Угорщина, де тільки говорять не по-угорськи. Для інших Україна уявлялася і уявляється шматком величезної російської держави, котрий якось випадково і тимчасово відвалився... А бути скраю ми не любимо – тільки усередині. Там, де легше заховатися. Там, де тепліше. Якщо і скандалити, то тільки величезним натовпом. Аби ніколи не було зрозуміло, хто почав і чим воно закінчиться» [8, с. 19].

А як же ліричність, мистецька чутливість українців? На Закарпатті, як стверджує С. Федака ці риси проявляються по-своєму, навіть, подекуди іронічно. «Пісня і живопис – то дві ноти, на яких готовий заграти кожен закарпатець. Тільки для стороннього ока це простенько – немов на дрімбі. Насправді, стільки пісень, як на Закарпатті, давно вже ніде не лишилося. У нас вони застрягли посеред наших лісів, зачепилися за чагарі і ніяк не віються новітніми маскультурними віяннями. Щодо пейзажів, то всі закарпатські художники малюють один і той же пейзаж, але він кожного разу виходить все іншим. Воно і не дивно, адже це зображення втраченого раю, котре змінюється щогодини. Тому закарпатський живопис вічний попри усю свою позірну одноманітність» [8, с. 20].

Отже, гуманістичний чуттєвий світогляд є необхідною складовою української ментальності в Карпатському регіоні, адже принципи гуманізму, перевірені багатовіковою практикою в поєднанні з європейською логікою та раціоналізмом є ідейною основою всієї системи формування особистості українців Закарпаття.

Таким чином, коннективність української культури та європейського соціокультурного простору знайшли відображення в особливому світобаченні краян, що вдало поєднує «психо», «ра-

ціо» та «арс». Унікальність історичних процесів на Закарпатті та автентичність української народної культури українців можна розглядати як один із вирі-

шальних чинників збереження специфічних рис української ідентичності в Карпатському регіоні.

1. Горский В. С. Философские идеи в культуре Киевской Руси XI – начала XII в. / В. С. Горский. – К. : Наукова думка, 1988. – 216 с.
  2. Дорошенко Д. І. Нарис історії України / Д.І. Дорошенко. – Л. : «Каменяр», 1991. – 43 с.
  3. Білодід В. Д. Історіографія української етноментальності: В. Б. Антонович / В. Д. Білодід. – К. : «Вища школа», 2011 – 333 с.
  4. Костомаров Н. И. Две русские народности [Текст] /Н. И. Костомаров. – Киев ; Харьков : Майдан, 1991.–72 с.
  5. Лук М. І. Етичні ідеї в філософії України другої половини XIX –початку XX ст. / АН України. Ін-т філософії / М. І. Лук. – К. : Наукова думка, 1993. – 150с.
  6. Малахов В. Філософія вдячності Григорія Сковороди : Нетрадиційні паралелі / В. Малахов // Вісник НАН України. – 1994. – № 11–12. – С. 84–88.
  7. Старовойт І. С. Збіг і своєрідності західноєвропейської та української ментальностей: філософсько-історичний аналіз / Старовойт І. С. – Тернопіль : Діалог, 1997. – 256 с.
  8. Федака С. Закарпатська ментальність як породження нашої історії і культури / С. Федака // Закарпаття. Філософія культури. – вип. №4 Весна / 2011 – Ужгород, 2011 – С. 19 – 21.
-

Наукове видання

Збірник наукових праць

«Україна – Цивілізація»

Том 6.

*Консолідація української держави, нації та церкви:
зовнішні та внутрішні чинники*

Scientific edition

Collection of scientific papers

«Ukraine – Civilization»

Vol. 6.

*Consolidation of the Ukrainian State, Nation and Church:
External and Internal Factors*

ЗАСНОВНИКИ:

Карпатський університет імені Августина Волошина

Українська богословська академія

Міжнародна академія богословських наук

Головний редактор – Бедь В.В.
Відповідальний секретар – Гайданка Є.І.

Рекомендовано до видання 29 листопада 2017 р.

Формат 60×90 1/16 Ум. друк. арк. – 154.

Макет розроблено: Є.І. Гайданка.

Верстка: Є.І. Гайданка

88000, Україна, м. Ужгород, вул. Гойди, 4,

тел/факс: +38 (0312) 61-29-45, e-mail: haydankayew@ukr.net